סוכה פרק ראשון סוכה ב.

סוכה. ורבי יהודה מכשיר. בגמרא[1] מפרש פלוגתייהו: **ושפינס גבוסה עשרים.** בגמרא[2] מפרש טעמא: **שלש דפנות.** נמי בגמרא[3] ילפי להו: **ושממפה מרובה מנלפה.** המועט בטל כנגד והרי הוא כמי שאינו ועל שם הסכך קרויה סוכה: **גמ' מבוי שהוא גבוה.** מבוי שהוא סתום משלש צדדין ורלשו פתוח לרשות הרבים ואילנות פתוחות לו ויוצאות ונכנות לרשות הרבים הרי הוא רשות היחיד לבני מבוי ואילנות מכשיר להוליך מרשותו לרשות מכירו בלא עירוב שהאילנות כל אחת רשות לעלמה והמבוי רשות לכולן והלריכו בו שיתוף להשתתף כל האילנות בפת או ביין ולהניח השיתוף בחלת מן האילנות. ולפי שאין לו מחילה רבינת וקרוב הוא להיות דומה לרשות הרבים הלריכו היכר בראשו הפתוח לרשות הרבים או לחי זקוף או קורה מכוחל לכותל ואם גבוהה הקורה מעשרים אמה: **ימעט.** יפפיל: **לינו לריך.** והאמ מפרש טעמא: **סוכה מדאורייתא.** דעשרים אמה דילה ילפינן מדאורייתא וקודם שנאמרו המשנה נאמרה שיעורה מסיני: **תני פסולה.** שיך למימני בה לשון פסול כלומר לא נעשית כתורה והלכה: **מבוי.** דכולה מדרבנן דמדאורייתא סגי ליה בשלש מחיצות ואינו לריך לקורה זו אלא מדרבנן: **שני שקנתא.** אלא שיך למתני בה לשון פסול דמשמ פסלה קודם שנאמרו משנה זו הרי היא מחלת הולחתו ומלותו: **ואינהי אימא בדאורייתא נמי.** שיך למימר מקנתא: **סוכה דנפישי מילתא.** ואין דומין תקנותיהן זו לזו ולריך לשנות בלשון לכל מקנה ומקנה כגון בגבוהה ימעט וכשאינה גבוהה יגביה ושאין לה שלש דפנות יעשה לה ושממפה מרובה יוסף עכך הלכך פסיק ומני פסולה דמני למימני בלשון פסול ומשמ הלכך דקיימא לן (פסחים דף ג:): **ישנה** מדם לתלמידו דרך קלרה: **מבוי לה נפיש מילי.** בתוכה משנה: **למען ידעו.** עשה סוכה שיעשתה ניכרת לך דכמיד ידעו כי בסוכות הושבתי אותם ניתי ליכב. הכי דרים ליה ואע"ג דאין יוצא מידי פסולו להיקף ענני כבוד מיהו דרשיון ליה לדרשה: **דלא שלטא בה עינא.** שאינו רואה את הסכך וסוכה היינו סכך כשמה: **וסוכה פסיס נמי.** משמע אין סכך אלא העשוי נמי: **אלא כמי דפנות.** שהנמלין מגיניו זה מזה ממוך גוהנו של דפנות ואין לריך סכך. ולקמן[4] מוקי פלוגתייהו לר' זירא בשאין בה אלא מרובע על מרובע דקיס לזו לרשון דבשלש שיעורא ליכא כל שכן אלא בדפנות:

עשתרות קרנים. שני הרים גדולים והשפלה ביניהם ומתוך גוהה ההרים אין תמה זוהתם אם בשפלה: **דל דפנות ליכא נל סוכה.** שחמה בלה מתחתי ומלא שמה בטל: **שבעת ימים.** סוכה של שבעה ואו לא דהיינו ערלי דייהי במחיצות קלות: **למעלה מעשרים.** לרוך לעשות יסודותיה[5] ומחילותיה קבועין שלא תפול: **עד עשרים אמה דשדם עוקה כו'.** שפיר דמי דודלי ים בכלל קבע ערלי והרי עשה כתוכה ועל כרחך לא הקפידה תורה על הערלי אלא לשם שיעור לתת לך שיעור בגוהה שתהא יכולה לעמוד ע"י יתידות ערלי כולהו מדכתי' וסוכה תהיה לנל הא כתי' נמי מזרח וממטר וניניעי נמי שלא ירדו גשמים לתוכה אלא ודלי משום דבעינן סכוכה ערלי וא"כ הוה ליה קבע: כרבי

סוכה. מאי שנא סוכה דתני פסולה ומאי שנא גבי מבוי דתני תקנתא. והא דלא פריך מאי שנא גבי הדם דתני פסולה ותקנתא דתנן בפרק לולב הגזול (לקמן דף לב:) לו שהיו עניני מרובין מעליו פסול ואם מיעטן כשר דלא פריך אלא מסוכה ומבוי שדיינו שזה לענין גבוה ושינה לשון משנתו ועוד דגבי הדם אלטריך למיתני תקנתא דם"ד אמינא כיון[6] דגדולו בספול תו ליח ליה תקנתא: **דאורייתא תני פסולה.** דאי תני ימעט מיישינן דילמא טפי טפים לומר ימעט לכתחילה ודיעבד כשרה ודקדק בלשונו דלמא אמי לידי חיסורא דאורייתא ומני פסולה אע"ג דלא הוי ליישא מעליא כמו ימעט אבל במבוי דרבנן לא חיים ומאן ימעט שהוא ליישא מעליא דלמשמן בריש פסחים (דף ג.) שעשה הכתוב כמה חומות אלא להוליא דבר מגושה מפיו ובקונטרס לא פירש כן אי נמי יש לומר דלעולם ימעט משמע מומלא דרבנן בעלמא ופסולה משמע לחוריית ופפרק נמה מלליקין (שבת דף לב.) לחמרינן נר מצוה שהשיתה למעלה מעשרים אמה פסולה בסוכה וכמבוי אבל במקנתא מ"ל נקט נמי נבי נר מצוה פסולה מ"ל אי הוה תני ימעט הוה משמע כמות שהשיתה מלקת יפפילנה וזה אינו למען לחמר הלקה עושה מצוה ואפי' למ"ד הנאה עושה מצוה מיישינן דהכושה לומר לנוכחו הוא מלליקה כלאמרינן גבי הלליקה בפיס והשיתה בחוץ: **אמר** רבה אמר קרא **למען** ידעו כו'. קשה לליישנא קמא דבריס עירובין (דף ב.) גבי מקנת סוכה בתוך עשרים לחמר רבה הסוכה פסולה הא שלטה בה עינא כיון לחון חלנה עשרים ורבה גרס החם כי הכא להא רבא פליג החם ולחמר זה וזה כשר חלל סוכה חנן חלל מבוי חנן ויש לומר להא מפרש החם טעמא משום דסוכה דשיחד קא הוי לא קא מדכר וזיעמין דמשמקיל מלחמת עוני הסכך הנגנע לחוך עשרים וקיימא כולה למעלה מעשרים ורבינא נמי דמשני סוכה לחוריית לחמינו בה רבנן מ"מ משמע דמדאורייתא כשרה: **כי** עביד ליה דירת קבע שפיר דמי. דלע"ג ליש לפרש קרא בדירה שהיא רחויה לשנה למעוטי קבע משמע ליה קרא לחחת לשיעורא לחורויי לך עד ב' אמה דאדם עושה דירתו קבע כי עביד ליה דירת קבע נמי נפיק למעלה מב' אמה דאדם עושה דירתו דירת קבע כי עביד ליה דירת עראי נמי לא נפיק בולהו

[1] א שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה פסולה ורבי יהודה מכשיר ושאינה [2] גבוהה עשרה טפחים [3] ושאין לה [4] (שלשה) דפנות [5] ושתמתה [6] מרובה מצלתה פסולה: **גמ'** תנן התם [7] [8] מבוי שהוא גבוה [9] מעשרים אמה ימעט רבי יהודה אומר אינו צריך מאי שנא גבי סוכה דתני פסולה ומאי שנא גבי מבוי דתני תקנתא סוכה דאורייתא תני פסולה מבוי דרבנן תני תקנתא ואיבעית אימא בדאורייתא נמי תני תקנתא מיהו סוכה [10] (דנפישי מילתה) פסיק ותני פסולה מבוי דלא נפיש מיליה תני תקנתא מנה"מ [11] אמר רבה דאמר קרא [12] למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל עד עשרים אמה אדם יודע שהוא דר בסוכה למעלה מעשרים אמה אין אדם יודע שדר בסוכה משום דלא שלטא בה עינא רבי זירא אמר מהכא [13] וסוכה תהיה לצל יומם מחורב עד עשרים אמה אדם יושב בצל סוכה למעלה מעשרים אמה אין אדם יושב בצל סוכה אלא בצל דפנות א"ל אביי אלא מעתה העושה סוכתו בעשתרות קרנים הכי נמי דלא הוי סוכה א"ל התם דל עשתרות קרנים איכא צל סוכה הכא דל דפנות ליכא צל סוכה ורבא אמר מהכא [14] בסוכות תשבו שבעת ימים [15] אמרה תורה כל שבעת הימים צא מדירת קבע ושב בדירת עראי עד עשרים אמה אדם עושה דירתו דירת עראי למעלה מעשרים אמה אין אדם עושה דירתו דירת עראי אלא דירת קבע א"ל אביי אלא מעתה עשה מחיצות של ברזל וסיכך על גבן הכי נמי דלא הוי סוכה א"ל הכי קאמינא לך עד כ' אמה דאדם עושה דירתו דירת עראי כי עביד ליה דירת קבע נמי נפיק למעלה מכ' אמה דאדם עושה דירתו דירת קבע כי עביד ליה דירת עראי נמי לא נפיק כולהו

תורה אור השלם

1. למען ידעו דורותיכם כי בסכות הושבתי את בני ישראל בהוציאי אותם מארץ מצרים אני יי אלהיכם:
ויקרא כג מג

2. וסכה תהיה לצל יומם מחרב ולמחסה ולמסתור מזרם וממטר:
ישעיהו ד ו

3. בסכת תשבו שבעת ימים כל האזרח בישראל ישבו בסכת:
ויקרא כג מב

מוסף רש"י

דתני תקנתא. דתני ימעט ולא תנא פסול (ערובין ב.). סוכה דאורייתא. דכתיב דירת דאורייתא דכתיבי מלמען ידעו דורותיכם (שם). תני פסולה. הואיל וכבר מיתמי משה ניתנה מדם זו ובפ' אמרו לפרש לך שאם לא עשה כן פסולה, שיך למימני בה לשון פסולת ואף על גב דמהכחי בה מקנתא, כל כמה דלא מתקן לה מיקרי פסולה (שם). מבוי דרבנן. דכל עיקריה דרבנן הוא לא שיך למימר ביה לשון פסולת, שהרי כתן התחילו להרחיבן עפרי מבוי ירחוניתו ומאי פסול שיך למימר, מכחי לא הישינן רבנן שישותיה בהי דלישתני כדאורייתא נמי תני תקנתא. בעלמא כמיתי מחניתא (שם). דנפישי מילתה. דקתני ומאן לה שלש דפנות ושאינה גבוהה עשרה ושממפה מרובה מלילתה (שם). פסיק ותני פסולה. דהשתא מני כיל ומני להו כולהו כחדא, דלא הוה מני מקנתא לא הי מני למיבעי ולממינהו, דבשאין לה שלש דפנות נמי לא מיתני למימני שנה בגוהה ומאי שנה דלא מני מר (פסחים ג:) לעולם שנה בלא למלמידו דרך קלרה (ערובין ב.). דל. הסר (לקמן נו:).

רבינו חננאל

סוכה שהיא גבוה מעשרים אמה פסולה ור' יהודה מכשיר. ותנן בעירובין מבוי שהוא גבוה מעשרים אמה ימעט, מאי שנא מבוי דקתני תקנתא, כלומר ימעט זה הגובה, יורידו הקורה למטה מעשרים אמה ויתקן המבוי והוכשר. ולגבי סוכה תני פסולה, לחני נמי גבי סוכה ימעט. ושנינן סוכה שפסילותה בגובה מדאורייתא, ונפישי מילתא, תני פסולה. מבוי שהוא מדרבנן כו'. ובאו לבאר מנין כי הגובה פוסל בסוכה. רבה אמר מהא, למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל, כל סוכה שאינה יכולה דהאי סוכה דמצוה היא, אינה סוכה. ולמעלה מעשרים אמה אין אדם יודע שדר בסוכה דלא שלטא ביה עינא, לפיכך פסולה. ור' זירא [אמר מ] מדכתיב) וסוכה תהיה לצל יומם מחורב וגו', וכתי' (כי בסוכות) הושבתי את בני ישראל, ולמעלה מעשרים אמה] אין אדם יושב בצל סוכה אלא בצל דפנות. ודחי אביי אלא מעתה מקום שאין החמה זורחת כגון עשתרות קרנים, אם יעשה באותו מקום סוכה אינה סוכה משום שאין שם צל מפני חמה. ושני התם דל עשתרות קרנים המונעים החמה ונמצא צל סוכה, הכא אם תסיר הדפנות תמצא [ג] כל צל הסכך במקום אחר רחוק מזה המקום שהוא תחת הסכך כי הוא מיצל. רבא אמר מדכתיב בסכת תשבו שבעת ימים, ד' ימים כלבד, שמע מינה דירת עראי בעינן, ולמעלה מעשרים אמה ודאי דירת קבע היא ואינה דירת עראי, לפיכך פסולה. אבל למשה מכ' אמה דמשכחת לה דעביד אינש דירת עראי אע"ג דעביד לה מעין דירת קבע כשרה.

[1] כ"ו ופיה עפ"י מה"ש המוקף כפוערים הוא ע"פ הפשרה.
[2] גלמה למעלה זו מיותרת.

א א מיי' פ"ד מהלכות סוכה הלכה ג סמג עשין מג טוש"ע ח"ח סי' תלנא סעיף ג:
ב ב מיי' שם טוש"ע שם סעיף ה:
ג ג מיי' שם הלכה כ סמג שם טוש"ע ח"ח סימן תלנ סעיף ה:
ד ד מיי' שם פ"ה הלכה יט וסמג שם טוש"ע ח"ח סי' תלנא סעיף ג:
ה ה מיי' פ"ו מהלכות שבת הלכה יד סמג עשין דרכון ג טוש"ע ח"ח סי' שסב סעיף כו:
ו ו מיי' פ"ו מהל' סוכה הלכה ה סמג עשין מג טוש"ע ח"ח סימן תלנא סעיף ג:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com